

Οι Βάρκες των Τρελών. Μερικές φανταστικές ιστορίες από την Λέσβο

Ανταπόκριση του Barikat από τη Μυτιλήνη

Να όμως που σ' όλα αυτά έρχεται το νερό να προσθέσει τον σκοτεινό όγκο του και τις δικές του αξίες- τους παίρνει μακριά, μα κάνει και κάτι παραπάνω: εξαγνίζει. Κι έπειτα η θαλασσοπορία αφήνει τον άνθρωπο έρμαιο στην αβέβαιη τύχη του ` είναι η ώρα που ο καθένας παραδίνεται στα δικά του πεπρωμένα ` κάθε επιβίβαση είναι, δύναμη, η τελευταία. Ο τρελός που φεύγει πάνω στο τρελό καράβι του, κινάει για τον άλλο κόσμο ` κι όταν ξεμπαρκάρει, πάλι είναι σα να 'ρχεται από τον άλλο κόσμο. Τούτο το φευγιό του τρελού είναι ο αυστηρός διαχωρισμός, το μοίρασμα στα δυο, η απόσχιση και την ίδια στιγμή το απόλυτο Πέρασμα. Από μian άποψη, το ταξίδι αυτό άλλο δεν κάνει απ' το να περιγράψει, μέσα σε μια γεωγραφία μισό- φανταστική μισό- πραγματική, την οριακή κατάσταση του τρελού μέσα στον ορίζοντα του μεσαιωνικού ανθρώπου – κατάσταση που συμβολίζεται και ταυτόχρονα υλοποιείται από την ιδιότητα που δίνουν στον τρελό, να 'ναι κλεισμένος έξω από τις πόρτες της πόλης: η αποδιοπομπή του, η έξωση του, πρέπει να το εισάγει και να τον φυλακίζει ` επειδή δεν μπορεί και δεν πρέπει να 'χει άλλη φυλακή από το ίδιο το κατώφλι, τον κρατούν στον χώρο του περάσματος. Τον τοποθετούν στο εσωτερικό του εξωτερικού, και αντίστροφα. Θέση εξαιρετικά συμβολική, που σίγουρα θα μείνει δική του μέχρι στις μέρες μας, αν βέβαια συγκατανεύουμε στο ότι εκείνο που άλλοτε στάθηκε το ορατό φρούριο όπου οχυρώνονταν η τάξη των πραγμάτων, τώρα έγινε ο αόρατος πύργος όπου κλειδώνεται η συνείδηση μας. Το νερό και το αρμένισμα ασφαλώς παίζουν ένα τέτοιο ρόλο. Κλεισμένος μέσα στο καράβι του, απ' όπου δεν γίνεται να ξεφύγει, ο τρελός παραδίνεται στον ποταμό με τα χίλια χέρια, στη θάλασσα με τους χίλιους δρόμους, σ' αυτή την απέραντη και αλλόκοτη αβεβαιότητα . Είναι φυλακισμένος στο μεσοστράτι του πιο ελεύθερου, του πιο ανοιχτού δρόμου, στέρα αλυσοδεμένος σ' ένα απέραντο σταυροδρόμι. Είναι ο κατ' εξοχήν επιβάτης, δηλαδή ο δεσμώτης των περασμάτων. Κι η γη όπου θ' αποβιβαστεί του είναι το ίδιο άγνωστη, όπως κανείς δεν ξέρει ούτε το πότε θα πατήσει το πόδι του στη γη κι ούτε από ποια γη έρχεται. Δεν έχει άλλη αλήθεια κι άλλη πατρίδα παρά τούτη την άγωνα έκταση ανάμεσα σε δυο κομμάτια γης, που δεν του ανήκουν. Άραγε τούτη τη μακρινή, φανταστική συσχέτιση, που μπορεί κανείς να την παρακολουθήσει σ' όλη την διάρκεια του δυτικού πολιτισμού, να 'ναι το λατρευτικό έθιμο που τη ρίζωσε; Ή αντίστροφα, η συσχέτιση είναι κείνη που, αμνημόνευτους χρόνους γέννησε κι έπειτα μονιμοποίησε την τελετουργία της επιβίβασης; Τουλάχιστον ένα πράγμα θα είναι βέβαιο: το νερό κι η τρέλα για πολύ καιρό θα βρίσκονται ενωμένες στο μυαλό του δυτικού ανθρώπου. Φουκώ Μ., Η Ιστορία της Τρέλας

Η Αποκάλυψη της Βαρβαρότητας

Μεταξύ μεσαιώνα και καπιταλισμού εν έτει 2015, αν αντικαθιστούσαμε στο παραπάνω απόσπασμα την έννοια του τρελού με αυτή του πρόσφυγα/ μετανάστη, οι εν δύναμη παραλληλισμοί διακατέχονται από «σκοτεινές» συμπτώσεις. Μεταξύ των περιοχών του Αϊβαλί- Δικελί και της Σκάλας Συκαμιάς- Μόλυβου, αυτόν το καιρό έχει φτιαχτεί ένα νέο «απόλυτο πέρασμα». Ένα πέρασμα που διαχωρίζει τους ανθρώπους που προσπαθούν να το διαβούν από κάθε έννοια λογικής, από κάθε ανάγκη που σε κάνει να νιώθεις, στο «τέλος της διαδρομής», άνθρωπος.

Το τέλος της «διαδρομής της τρέλας» δεν είναι η στεριά στα ανατολικά χωριά της Μυτιλήνης. Όσοι φτάνουν εκεί πρέπει άμεσα να συνεχίσουν, ακόμη και αν έχουν αφήσει δικούς τους ανθρώπους πίσω στο νερό μην γνωρίζοντας ακριβώς ποια είναι η «τύχη» τους. Τα βάσανα αυτών των ανθρώπων δεν τελειώνουν, δεν ολοκληρώνονται εκεί. Αντιθέτως προσαρμόζονται στα νέα σκληρά δεδομένα με τα οποία ήδη έχουν να κάνουν.

Μιλάμε για χιλιάδες ανθρώπους που προτού φτάσουν στις ακτογραμμές του Μόλυβου και της Σκάλας Συκαμιάς, καλούνται να παλέψουν με τα κύματα, με την παγωμένη θάλασσα και με δυνατούς αέρηδες, με τις εκάστοτε σκοτεινές ορέξεις του τουρκικού και ελληνικού λιμενικού. Άνθρωποι που αναγκάζονται να κολυμπήσουν καταμεσής του πελάγους, πολλές φορές με ψεύτικα σωσίβια, και ας μην το έχουν ξανακάνει ποτέ στην ζωή τους. Άνθρωποι που τσακίζονται οικονομικά και ψυχολογικά στα παράλια της Μ. Ασίας από την τουρκική μαφία, προτού καν ξεκινήσουν το ταξίδι τους. Άνθρωποι εγκλωβισμένοι στο πέλαγος. Άνθρωποι που μέχρι τότε, ίσως, να μην είχαν ξαναδεί ποτέ στην ζωή τους από κοντά θάλασσα ή κύματα. Άνθρωποι που πέφτουν στην θάλασσα για να σώσουν ναυαγούς συνεπιβάτες τους, ενώ οι ίδιοι δεν ξέρουν πως είναι να κολυμπάς.

Όταν οι «βάρκες των τρελών» έχουν φτάσει πλέον οριστικά κοντά στην ακτή, μπορείς αμέσως να διακρίνεις το σοκ και την αγωνία που έχουν περάσει κατά την διάρκεια της διαδρομής. Πάνω από τις βάρκες χέρια εκτείνονται ψηλά χαιρετώντας τους εθελοντές που τους περιμένουν στην ακτή. «Ινδιάνικες κραυγές» ακούγονται σαν ένα τελετουργικό λύτρωσης ανθρώπων που κατάφεραν να γλυτώσουν από τον θάνατο. Άλλοι που καταφθάνουν στην στεριά, καταλαβαίνεις πως πιθανότατα έχουν αφήσει δικούς τους ανθρώπους μέσα στο νερό όταν αρχίζουν να απαγγέλουν τρεμάμενοι άγνωστα για εμάς αραβικά μοιρολόγια.

- Κινδυνέψατε πάνω στην βάρκα;

- Ναι, το τουρκικό λιμενικό προσπάθησε να μας πνίξει δυο φορές. Πρώτα ξεκίνησε να περιστρέφεται γύρω από την βάρκα μας προκειμένου να δημιουργήσει κυματισμό και να μας ανατρέψει. Τρεις άνθρωποι έπεσαν στην θάλασσα, αλλά τελικά καταφέραμε να τους μαζέψουμε. Πολλά από τα πράγματά μας έπεσαν μέσα στην θάλασσα. Έπειτα άρχισε να μας πολιορκεί με μάνικες νερού με αποτέλεσμα η βάρκα μας να αρχίζει να γεμίζει νερό. Αναγκαστήκαμε να βγάλουμε τα ρούχα μας για να τα χρησιμοποιήσουμε ως πανιά που μαζεύουν το νερό από την βάρκα και έπειτα τα στραγγίζαμε στην θάλασσα.

- Πως τους ξεφύγατε;

- Δεν τους ξεφύγαμε, αναγκαστήκαμε να τους πληρώσουμε. Αν δεν τους δίναμε λεφτά οι μισοί από εμάς θα ήμασταν τώρα νεκροί.

Όταν η βάρκα πιάνει στεριά οι εικόνες που εκτυλίσσονται είναι γεμάτες αντιφάσεις. Εθελοντές που μεταφέρουν τα μωρά από την λέμβο για να μην βραχούν κατά την διάρκεια της αποβίβασης. Οι μητέρες των παιδιών σε καρφώνουν στα μάτια προσπαθώντας να σε τσεκάρουν προτού εμπιστευτούν το παιδί τους στην αγκαλιά σου. Άλλοι προσπαθούν να τους δώσουν λίγο νερό για να «σπάσει» λίγο το αλάτι που έχουν καταπιεί και παράλληλα κάποιες κουβέρτες προκειμένου να συνέλθουν από το κρύο που έχουν φάει. Φωτιές αναμμένες στην παραλία κάνουν τους πρόσφυγες να τρέχουν να μπουκιολεκτικά μέσα

τους προκειμένου να ανεβάσουν θερμοκρασία και να σταματήσουν να τρέμουν από το αδιανόητο κρύο που έχουν υποστεί. Παράλληλα σημαντική είναι και η προσφορά αυτοοργανωμένων δομών που προσπαθούν σε καθημερινό επίπεδο, να παρέχουν τα βασικά στους ανθρώπους, όπως στεγνά ρούχα και ένα ζεστό τσάι. Από την άλλη ωστόσο θα δεις και κάτι περίεργους κυνικούς τύπους που πέφτουν κατευθείαν πάνω στην βάρκα προσπαθώντας να καβατζώσουν την μηχανή της, καθώς είναι το πολυτιμότερο πράγμα που θα βρεις πάνω στην λέμβο. Φωτογράφοι σε ετοιμότητα για ένα καλό πλάνο, για μια αναμνηστική φωτογραφία την στιγμή της πρόσκαιρης λύτρωσης και του «εξαγνισμού».

Από κει και έπειτα για τους πρόσφυγες ξεκινάει ατελείωτο περπάτημα. Όσοι είναι τυχεροί θα μετακινηθούν με βανάκια από ΜΚΟ ή ιδιωτικά λεωφορεία. Οι υπόλοιποι πρέπει να περπατήσουν μουσκεμένοι αρκετά χιλιόμετρα στα κοντινότερα camp πάνω από την Σκάλα Συκαμιάς ή στο Όξυ (λίγα χιλιόμετρα έξω από τον Μόλυβο). Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις ανθρώπων που περπατάνε φορτωμένοι με πράγματα και με τα παιδιά τους στο χέρι, για περισσότερο από 70 χιλιόμετρα μέχρι τα κεντρικά στρατόπεδα της Μόριας και του Καρά Τεπέ. Οι μεταφορές των ανθρώπων παρουσιάζουν τεράστιες ελλείψεις, όπως και η ενημέρωση τους για το τι έπεται, πού θα μεταφερθούν κοκ. Έτσι, κατά μήκος των ανατολικών περιοχών της Λέσβου, μπορεί να συναντάς τα ξημερώματα ανθρώπους να περπατάνε ξυπόλυτοι στον δρόμο, επειδή το περπάτημα στο τσιμέντο για πολλά χιλιόμετρα τσακίζει τα πόδια και τα γόνατα τους.

Οι πολλές αποσκευές είναι περιττές και πετιούνται κατά μήκος της διαδρομής. Σε εκείνη την ευρύτερη περιοχή της Λέσβου, χιλιόμετρα μακριά από την θάλασσα, είναι σχετικό το που θα συναντήσεις πεταμένα ρούχα και παπούτσια. Οι εικόνες άνετα θα θύμιζαν μια post apocalyptic ταινία όπου μια μεγάλη έκταση χιλιομέτρων είναι σπαρμένη με αντικείμενα ανθρώπων που κάνουν λες και τρέχουν να σωθούν από μια μεγάλη καταστροφή που συνεχίζει να τους κυνηγάει.

Μετά από αυτή την αδιανόητη κούραση και ταλαιπωρία ξεκινάει η επόμενη. Το ένα βάσανο διαδέχεται το επόμενο. Εν προκειμένω η διαμονή και η προσπάθεια εγγραφής στο στρατόπεδο της Μόρια.

Into the camp of Moria

- Γιατί έφυγες από τη χώρα σου;
- Για να γλυτώσω από τις βόμβες και τις σφαίρες, για να ζήσω την οικογένεια μου..
- Και τώρα;
- Τώρα είμαι στην Ελλάδα μόνη μου.
- Τι συνέβη;
- Με κάλεσαν στο νοσοκομείο να αναγνωρίσω τα δυο μου πνιγμένα παιδιά. Προσπάθησα με όλες μου τις δυνάμεις να τα σώσω από τον πόλεμο και τελικά μου τα πήρε η θάλασσα.

Περίπου 10 χιλιόμετρα έξω από την Μυτιλήνη κάτι περίεργο συμβαίνει. Στο στρατόπεδο συγκέντρωσης της Μόριας τα πράγματα δεν πάνε και τόσο καλά. Από κάθε άποψη, όπως κι

αν το δει κανείς. Ακόμη και για αυτούς που θέλουν να διατηρούν μια πιο «σκληρή» άποψη για την πολιτική του κράτους απέναντι στις προσφυγικές ροές, είναι αρκετά πιθανό να αναθεωρήσουν, στην περίπτωση που βρεθούν αντιμέτωποι με τις εικόνες που εκτυλίσσονται κάθε μέρα, κάθε λεπτό και κάθε στιγμή στο στρατόπεδο.

Το στρατόπεδο, τόσο στο εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό του, περιβάλλεται από χοντρούς τσιμεντένιους τοίχους πάνω απ' τους οποίους εκτείνονται ψηλά συρματοπλέγματα με αγκαθωτή κατάληξη. Μικρή διαφορά θα είχε η εικόνα μιας συνηθισμένης ελληνικής φυλακής με αυτή του στρατοπέδου της Μόριας. Οι εσωτερικοί δρόμοι του στρατοπέδου είναι στρωμένοι από μια μίξη τρυπημένου τσιμέντου, χαλικιών και χώματος. Οι κτιριακές «υποδομές» του στρατοπέδου αποτελούνται από μισογκρεμισμένα κτίρια χωρίς σκεπές, όπως για παράδειγμα το κτίριο όπου οι άνθρωποι υποτίθεται πως μπορούν να κάνουν μπάνιο.

Με το που εισέρχεσαι από την κάτω είσοδό του (την Δυτική) οι αισθήσεις της όρασης, της όσφρησης και της ακοής σου αρχίζουν και λειτουργούν διαφορετικά. Στις ζεστές ημέρες όταν ο ήλιος χτυπάει τα κεφάλια των ανθρώπων από το πρωί ως το βράδυ, η ατμόσφαιρα γίνεται αποπνικτική. Η οσμή σου περιβάλλεται από ένα μίγμα αποχέτευσης, χωματερής και λευκής σκόνης που συνήθως σε δυσκολεύει ακόμη και στην αναπνοή σου. Το αποτύπωμα ενός απλού φυσιόμετρου της μύτης σου σε ένα χαρτομάντιλο, σου δίνει να καταλάβεις τι εισπνέουν για ολόκληρες μέρες χιλιάδες νεογέννητα και ανήλικα παιδιά που περνάνε και διαμένουν στο στρατόπεδο. Η έλλειψη νερού εντοπίζεται απευθείας από την όσφρηση σου.

Κάθε σημείο του στρατοπέδου, εκτός από τους χώρους δουλειάς γραφείου της ελληνικής αστυνομίας και της Frontex, είναι κυριολεκτικά ζωσμένο από χύμα σκουπίδια. Οι άνθρωποι που ζούνε μέσα εκεί καλούνται να ζήσουν μέσα σε ένα «σύμπλεγμα» από πλαστικά μπουκάλια, ανοιγμένες κονσέρβες, σκισμένα χαρτόνια, ρούχα και σκηνές, σάπια αποφάγια και ότι άλλο μπορείς να φανταστείς.

Ο βασικότερος τρόπος με τον οποίο το στρατόπεδο "καθαρίζεται" είναι αργά το βράδυ, όταν η υγρασία και ο κρύος αέρας τρυπάει τα κόκκαλα των ανθρώπων και αναγκάζονται να ανάβουν παντού φωτιές καίγοντας πλαστικά σκουπίδια και λίγα κλαδιά ελιάς, προκειμένου να γλυτώσουν την υποθερμία και να κρατήσουν τα νεογέννητα παιδιά τους ζωντανά. Το τίμημα για να ζεσταθείς το βράδυ στην Μόρια είναι βαρύ. Ένα τίμημα που τα μικρά παιδάκια το πληρώνουν με τον πιο δυσβάσταχτο τρόπο, με τα πνευμόνια τους να μολύνονται από την καύση σκουπιδιών και πλαστικού. Ωστόσο, η «πλαστική ζέστη» πολλές φορές είναι πολυτέλεια για τα παιδιά και τις οικογένειες τους.

Στην Μυτιλήνη, όταν ο ουρανός γεμίζει και ξεκινάει να βρέχει, το πότε θα σταματήσει η βροχή είναι κάτι σχετικό. Οι άνθρωποι στα στρατόπεδα παγώνουν για 24ωρα ολόκληρα. Χωρίς πλαστικές φωτιές, χωρίς στεγνά ρούχα και παπούτσια, χωρίς φαγητό και γάλα για τα παιδιά, οι άνθρωποι αγωνίζονται να επιβιώσουν, να ζήσουν, να κοιμίσουν έστω και για λίγο τα παιδιά τους, και αν γίνεται, να κοιμηθούν κι οι ίδιοι.

Κολυμπώντας στην Βροχή

Περίπου 12 ώρες ασταμάτητη δυνατή βροχή. Το στρατόπεδο της Μόριας προσφέρεται αποκλειστικά για να τρυπήσουν τα κόκκαλα σου από τον παγωμένο βοριά, να υπομείνεις την διαρκή υποθερμία και να κάνεις λασπόλουτρα στα παιδιά σου.

Τα ρούχα των ανθρώπων είναι μούσκεμα μέχρι και τα εσώρουχα τους. Το χρώμα του δέρματος τους έχει αλλάξει από σκούρο σε μια απόχρωση μεταξύ μπλε και μωβ, κάτι το οποίο διακρίνεται κυρίως στο πρόσωπο τους που ξεκινάει να συσπάται. Πολλές φορές τα δόντια τους μετατρέπονται σε κρουστά όπου το πάνω μέρος χτυπιέται δυνατά με το κάτω. Κάτι το οποίο το ένιωσαν σίγουρα όσοι ταξίδεψαν από την Μ. Ασία στην Μυτιλήνη τις παγωμένες ημέρες που η θάλασσα και ο αέρας μάλιναν ενάντια στα σάπια καΐκια και στα φουσκωτά που τους μετέφεραν. Οι παλιοί εφιάλτες έρχονται ξανά στον ξύπνιο των ανθρώπων. Τα βάσανα τους δεν τελειώνουν «έτσι εύκολα» με το που πιάσουν στεριά.

Μια ημέρα ασταμάτητη βροχή στην Μυτιλήνη. Το περπάτημα των ανθρώπων που περιφέρονται στο στρατόπεδο της Μόριας, συνοδεύεται από τον ήχο μουσκεμένων παπουτσιών που με κάθε βήμα βγαίνει νερό από το πάνω μέρος τους. Μετά από κάποιες ώρες βρεγμένου πέλματος έρχεται το ζάρωμα του δέρματος. Μετά από λίγες ακόμα, έρχονται οι φουσκάλες στο κάτω μέρος των ποδιών. Στην συνέχεια το πέλημα αρχίζει και σκίζεται. Με την παραμικρή δύναμη που του ασκείς νιώθεις πως το πόδι σου σκίζεται από ξυράφια. Τα καταλύματα δεν φτάνουν για όλους. Οι σκηνές που πωλούνται λίγο πιο κάτω από το στρατόπεδο ξεκινάνε πάνω από 30 ευρώ η μια, ενώ δεν μπορούν να αντέξουν ούτε λίγη ώρα δυνατής βροχής.

Δεύτερη μέρα ασταμάτητης βροχής στην Μυτιλήνη. Πολλοί άνθρωποι, ιδιαίτερα οι ηλικιωμένοι, είναι αδύνατον να περπατήσουν από τον πόνο που νιώθουν στα πόδια τους. Κάποιοι δεν έχουν καν παπούτσια. Περπατάνε με καλοκαιρινές παντόφλες μέσα στο κρύο και την λάσπη. Τα περιστατικά ανθρώπων που καταρρέουν από υποθερμία και χρειάζονται άμεση μεταφορά στο νοσοκομείο αρχίζουν και αυξάνονται.

Τα μικρά παιδιά δεν εξαιρούνται από αυτή την κατάσταση. Τυλιγμένα με μουσκεμένες κουβέρτες, με πλαστικές σακούλες σκουπιδιών ή παρόμοιες πλαστικές "αδιάβροχες" σακούλες που πωλούνται σε μαγαζιά της Μυτιλήνης για 3 και 5 ευρώ. Βρεγμένα μωρά παιδιά στην αγκαλιά των μανάδων τους. Με λάσπη στο πρόσωπο τους, ξιπόλητα μέσα στην παγωνιά, αδυνατούν να καταλάβουν τι ακριβώς συμβαίνει. Οι ελλείψεις για πράγματα που καλύπτουν στοιχειώδεις ανθρώπινες ανάγκες είναι τεράστιες. Ένα στεγνό μπουφάν, ένα αδιάβροχο, μια σκηνή που να κρατάει το νερό, ένα ζεστό πιάτο φαί να κρατήσει το αίμα σου σε κίνηση, μια πάνα και λίγο γάλα για τα μωρά. Λίγο ζέστη ρε φίλε. Όλα από λίγο έως καθόλου. Τόνοι παγωμένων σταγόνων νερού και στις ανθρώπινες ανάγκες σταγονόμετρο.

Οι άνθρωποι που βρίσκονται εδώ, δεν βασανίζονται αμέτρητες ώρες επειδή το τραβάει η όρεξη τους. Πρέπει να καταγραφούν. Να καταγράψουν τα στοιχεία τους οι μπάτσοι της ελληνικής αστυνομίας και της Frontex. Να αποκτήσουν «δικαίωμα στο πέρασμα». Πρέπει να παλέψουν, να αγωνιστούν για να πάρουν ένα κωλόχαρτο στα χέρια τους. Να αντέξουν, να συνεχίσουν. Αν αυτοί οι άνθρωποι παγώνουν στην Ελλάδα, δεν θέλω να ξέρω καν τι τραβάνε και τι απόθεμα θέλησης και δύναμης χρειάζονται στις αντίστοιχες ουρές της Κροατίας, της Σερβίας και της Αυστρίας, μήνα Νοέμβρη.

Τρίτη Μέρα ακατάπαυστης βροχής στην Μυτιλήνη. Κρύο νερό και σταγονόμετρο. Η ουρά

εγγραφής των Αφγανών εκτείνεται έξω από το στρατόπεδο της Μόριας, μέσα στους περιμετρικούς ελαιώνες για σχεδόν ένα χιλιόμετρο. Οικογένειες, ασυνόδευτα παιδάκια, παρέες με νέους ανθρώπους, γυναίκες σε εγκυμοσύνη, ηλικιωμένοι άνθρωποι, παστωμένοι ο ένας κολλητά στο άλλον για να κρατηθούν ζεστοί και να κρατήσουν την θέση τους στην ουρά της τρέλας. Ώρες ατελείωτες αναμονής σε μια ουρά και πάνω από τα κεφάλια τους οι ουρανοί να ανοίγουν. Η μεταχείριση των Αφγανών βρίσκεται κάτω από τον πάτο του βαρελιού. Ο όρος πρόσφυγας για αυτούς θεωρείται αντίστοιχη πολυτέλεια με το να κουβαλάς μαζί σου χρήματα αξίας 1000 ευρώ. Σε αυτήν την ουρά έχουμε «λαθρομετανάστες» που αντί να κάτσουν στα αυγά τους, εισβάλλουν στα εδάφη μας.

Ένας Αφγανός, ηρωική φιγούρα, πάνω σε αναπηρικό καροτσάκι γύρω στα τριάντα, κάθετα χαμογελαστός και ψύχραιμós στην μέση της καταιγίδας χωρίς γωνιά να κρυφτεί. Ένας Φίλος (το Φ κεφαλαίο) του, σαν να έχει μόλις βγει από την θάλασσα, παρότι δυσκολεύεται να δει μέσα από τα θολωμένα γυαλιά του τον ακολουθεί μένοντας διαρκώς από πάνω του κρατώντας μια παιδική ομπρέλα και για τους δυο τους, ίσα- ίσα για την ιδέα.

Στέκομαι δίπλα τους και προσπαθώ να συνεννοηθώ μαζί με το παιδί στο καροτσάκι στα Αγγλικά.

- Αντέχεις στην βροχή; Θεε να σου δώσω το αδιάβροχο μου;
- Κράτησε το καλύτερα, το χρειάζεσαι περισσότερο από εμένα (απαντάει χαμογελαστός).
- Πόση ώρα βρέχεσαι ακάλυπτος στην βροχή και στο κρύο;
- Περίπου μια μέρα. Μην ανησυχείς για μένα, από αυτά που έχω τραβήξει αυτό μου φαίνεται το λιγότερο.
- Γιατί είσαι εδώ; Γιατί έφυγες;
- Πριν δυο χρόνια είχα ένα τροχαίο ατύχημα στην χώρα μου που διέλυσε τα πόδια μου. Τώρα θέλω να βρω τους συγγενείς μου στην Γερμανία, να με πάνε σε γιατρούς μήπως και καταφέρω να ξανασταθώ στα πόδια μου. Εδώ στην Ελλάδα οι άνθρωποι είναι καλοί. Ακόμη και όταν τους ζητάς μια βοήθεια που δεν μπορούν να σου προσφέρουν, το βλέπεις στα μάτια τους πως προσπαθούν να βοηθήσουν (η βροχή δυναμώνει απότομα).
- Μπορώ να σε βοηθήσω σε κάτι;
- Δεν έχουμε λεφτά να αγοράσουμε εισιτήρια για το πλοίο για Αθήνα. Ξέρεις κάποια οργάνωση που να μπορεί να βοηθήσει; Πάντως μην ανησυχείς για εμάς, ακόμη και έτσι κάτι θα βρει ο θεός για εμάς (απαντάει ξανά χαμογελαστός).

Σε λίγο νυχτώνει. Όποιο ανθρώπινο βάσανο περιγράφεται παραπάνω σε συνθήκες ακατάπαυστης βροχής, την νύχτα γίνεται ακόμη πιο κρυφό, ακόμη πιο σκοτεινό. Η θερμοκρασία πέφτει, η υγρασία χτυπάει σαν σφυρί τα κόκκαλα των ανθρώπων. Αγώνας, δύναμη και θέληση για ζωή σε συνθήκες ανθρωπιστικής καταστροφής. «Και αυτό θα περάσει».

Κράτος, Μπάτσοι και στο βάθος ΜΚΟ

Στο στρατόπεδο της Μόριας κυκλοφορούν ένα σορό ΜΚΟ. Αν τα στρατόπεδα συγκέντρωσης τα θεωρήσουμε ως τις «δημόσιες υπηρεσίες του κράτους» για τον πάτο του βαρελιού, τους μετανάστες δηλαδή, τότε οι ΜΚΟ μπορούν να θεωρηθούν ως οι ιδιωτικοποιημένες υπηρεσίες που σε άλλες συνθήκες θα έπρεπε να παρέχονται από το δημόσιο σε ανθρώπους που τόσο ανάγκη έχουν από στοιχειώδη κοινωνική στήριξη.

Για κάθε ανθρώπινη ανάγκη εδώ, υπάρχει και μια διαφορετική «εταιρεία- ΜΚΟ», με την δικιά της επιμέρους εξειδίκευση. Για την υγειονομική περίθαλψη, για τα ρούχα, για το φαγητό, για ευάλωτες περιπτώσεις, για τις μεταφορές κτλ. Αν προσπαθήσεις να ακολουθήσεις την πορεία του χρήματος που καταλήγει σε αυτές, δεν είναι απίθανο να συνειδητοποιήσεις πως αυτοί που προκαλούν τον πόλεμο και την καταστροφή στην Μ. Ανατολή είναι οι ίδιοι που το παίζουν φιλάνθρωποι χρηματοδοτώντας τα προσωπικά τους «φορο-πλυντήρια», τις ΜΚΟ που στηρίζουν αυτούς που λίγο πιο πριν έχουν τσακίσει οι χρηματοδότες τους.

Στην Μυτιλήνη οι ΜΚΟ βρίσκονται σε κατάσταση ελεύθερου ανταγωνισμού. Αυτός είναι και ένας από τους βασικούς λόγους που ο αποτελεσματικός συντονισμός τους, συναντά συνεχώς δομικά και γραφειοκρατικά όρια. Το συνεχές άγχος δηλαδή πως η μια οργάνωση δεν θα μπει στα νερά και στις αρμοδιότητες της άλλης. Παράλληλα, η μια ΜΚΟ ανταγωνίζεται την άλλη, για το ποια θα αναλάβει το τάδε «περιστατικό», ποια θα εμφανίσει το μεγαλύτερο έργο, ποια θα «φανεί περισσότερο». Υπό αυτή την λογική του ανταγωνισμού, ο συνεργατισμός και η αλληλεγγύη μεταξύ των οργανώσεων εμφανίζεται πολλές φορές ως «στρέβλωση» και λιγότερο ως επιτακτική ανάγκη.

Αυτή η κατάσταση, ωστόσο, σε καμία περίπτωση δεν σημαίνει πως οι εκατοντάδες άνθρωποι που παλεύουν καθημερινά μέσα από τις ΜΚΟ δεν δείχνουν αυταπάρηση και ανιδιοτέλεια, πως δεν προσφέρουν ουσιαστική βοήθεια στους ανθρώπους που την έχουν ανάγκη, πως δεν αγωνίζονται καθημερινά με τα λίγα μέσα που έχουν στην διάθεση τους.

Ο μοναδικός «κρατικός εκπρόσωπος» που μπορείς να έρθεις σε επαφή στη Μόρια, αν είσαι πρόσφυγας, είναι οι μπάτσοι. Κυρίως οι ματατζήδες, που όταν έρχονται σε λεκτική επαφή με τους πρόσφυγες τους απαντάνε συνήθως σε άριστα αγγλικά (πολλές φορές μισά αγγλικά- μισά ελληνικά) με φράσεις όπως γκούου μπακ, στήε δέαρ, λήβ νάου, γουέητ, σάτ απ γιού άνιμαλ και άλλες τέτοιες ωραίες πακεταρισμένες φράσεις, ενώ παράλληλα μπορεί να προσπαθούν να κάνουν καμάκι σε εθελόντριες που και αυτές με την σειρά τους προσπαθούν να βγάλουν άκρη μαζί τους.

Σκηνές απείρου κάλλους. Μια μητέρα με το μωρό της στην αγκαλιά της προσπαθεί να εξηγήσει σε ένα ματατζή πως το παιδί τσουρουφλάει από τον πυρετό, ρωτώντας που μπορεί να βρει ένα γιατρό. Εδώ οι γιατροί είναι περιζήτητοι για τους ανθρώπους. Εδώ οι γιατροί είναι πάνω από τον θεό. Ο μπάτσος είτε της απαντάει όπως να 'ναι και ότι να 'ναι, είτε την αγνοεί προσπαθώντας στα αγγλικά, να πάρει το τηλέφωνο από μια εθελόντρια μπας και καταφέρει να βγει μαζί της για κάνα καφέ.

-Είδες όμως ρε Δ. (μιλάει στον δίπλα μπάτσο) τι είμαστε εμείς οι Έλληνες; Την παραμικρή ευκαιρία προσπαθούμε να εκμεταλλευτούμε. Από πουθενά δεν πιανόμαστε.

Στο μεταξύ η γυναίκα με το παιδί στέκεται εκεί και συνεχίζει μάταια να προσπαθεί να

βγάλει άκρη με τον βλάκα τον ματατζή. Παραδίπλα στην ουρά των Σύριων γίνεται κυριολεκτικά χαμός. Οι άνθρωποι έχουν τρελαθεί από την αναμονή, νιώθουν πως η τήρηση της ουράς δεν έχει κανένα νόημα. Αρχίζουν να φωνάζουν στην γλώσσα τους, να διαμαρτύρονται, να πιέζουν τους μπάτσους στην είσοδο χωρίς ωστόσο να απλώνουν χέρι πάνω τους. Οι μπάτσοι τρελαίνονται και αρχίζουν να κατεβάζουν ελληνικά καντήλια, γκλομπιές και ασπιδιές σε όλους ανεξαιρέτως. Μια γυναίκα έγκυος χτυπιέται με γκλομπιά στην πλάτη, παραπατάει και πέφτει πάνω στα σύρματα.

- Το κάνατε μπουρδελάκι ρε μαλακισμένα; Θα σας γαμήσω όλους εδώ, το καταλάβατε ρε (ουρλιάζει ένας μπάτσος σε παρανοϊκή και ψιλογελοία κατάσταση) !;

Οι Σύριοι προφανώς δεν καταλαβαίνουν τα ελληνικά χριστοκάντηλα και κοιτάνε με απορία. Στον αέρα σηκώνεται λευκή σκόνη από τα ποδοβολητά που σου προκαλεί δύσπνοια. Παιδικές φωνές, αραβοελληνική ασυνενοησία. Αλαλούμ δίχως διερμηνεία, communication breakdown. Μέσα στον πανικό και τα σπρωξίματα, η παράνοια κορυφώνεται.

- Vodafone sim card!

- Vodafone sim card!

Τρεις νέες κοπέλες ντυμένες στα κόκκινα, προσπαθούν να πουλήσουν μέσα στο χάος κάρτες sim, για λογαριασμό της φιλόδοξης Vodafone. Η Vodafone, δείχνει καθημερινά την ανθρώπινη ευαισθησία της στο στρατόπεδο της Μόριας, πουλώντας χιλιάδες κάρτες σε ανθρώπους που καίγονται κυριολεκτικά να επικοινωνήσουν με τους δικούς τους, είτε για να τους καθησυχάσουν πως είναι καλά είτε για να συνεννοηθούν μαζί τους για το πως θα συνεχίσουν το ταξίδι τους.

Εδώ στην Μόρια τα πράγματα είναι «πολυεθνικά» και η μέρα κάπως έτσι συνεχίζεται. Με τους ανθρώπους εδώ να αντιμετωπίζουν διαρκώς χοντρά προβλήματα και να καλούνται να τα επιλύσουν σε συνθήκες υπηρεσιακού αλαλούμ, ακατανόητης γραφειοκρατίας και κρίσιμων ελλείψεων στα στοιχειώδη.

Στην υγειά της προσφυγιάς φίλε Μαυραγορίτη

Ιστορίες και περιστατικά τρελά. Ταρίφες που παίρνουν 50 και 70 ευρώ το κεφάλι για να μεταφέρουν ανθρώπους για λίγα χιλιόμετρα. Αντίστοιχες περιπτώσεις ανθρώπων που φορτώνονται σε αγροτικά και μπαγκαζιέρες αυτοκινήτων.

- Γ. πρόσεχέ τον αυτόν. Καταλαβαίνει ελληνικά (ένας ταξιτζής απευθύνεται σε συνάδελφο έξω από το στρατόπεδο την στιγμή που βάζει στο ταξί του δυο πρόσφυγες)

Μαγαζιά και περίπτερα που χρεώνουν πολύμπριζα για 5 ευρώ την ώρα, αν θες να φορτίσεις το κινητό σου. Αν κουβαλάς μαζί σου iphone τότε η χρέωση ανεβαίνει καθώς, όπως είναι γνωστό η Apple είναι πιο ενεργοβόρα από την Samsung. Μαύρα τσιγάρα που πωλούνται για ένα ευρώ το κομμάτι έξω από τα στρατόπεδα. Φαστ-φουντάδικα που για ένα σάντουιτς κρατάνε 100ευρα δίνοντας 20 ευρώ ρέστα. Είμαστε κομπλέ. Πλαστικές παντόφλες της πλάκας και αντίστοιχα ρούχα, 20 ευρώ το κομμάτι. Μπουκαλάκια νερό με 5 ευρώ το ένα. Το

νερό νεράκι. Μαγαζιά με πανάκριβο φαγητό που κλειδώνουν τις τουαλέτες για τους πρόσφυγες. Τουαλέτες μόνο για Έλληνες. Τα δολάρια στο νησί είναι επίσης ευπρόσδεκτα. Αν προσθέσεις και τις τρελές δουλειές που κάνει η Blue Star, με καθημερινές, εδώ και μήνες, sold out διαδρομές Μυτιλήνη- Αθήνα, οι δουλειές εδώ στην προσφυγική σεζόν είναι κυριολεκτικά χρυσές. Χρήμα να βρίσκεται σε κίνηση και όλα καλά.

Δεν υπάρχει χειρότερο πράγμα για έναν προλετάριο απ' το να βρεθεί σε ένα άγνωστο μέρος με τεράστιες ανάγκες και να μην μπορεί να αποτιμήσει την αξία του χρήματος που κουβαλάει μαζί του. Η κυκλοφορία του χρήματος X- E- X' , θα περάσει από πάνω σου και θα σου σηκώσει και το τελευταίο κέρμα χωρίς να προλάβεις να πεις κιχ.

Σε αυτό πρέπει να συνυπολογίσουμε το εξής. Πριν την έναρξη του πολέμου, ένα δολάριο αντιστοιχούσε σε 30 Συριακές λίρες. Σήμερα που η Συρία διαλύεται από τον πόλεμο, η αξία του Συριακού νομίσματος έχει καταρρεύσει. Σήμερα 1 δολάριο αξίζει περισσότερο από 400 συριακές λίρες. Οι Σύριοι αναγκάζονται να ξεπουλήσουν όλη την περιουσία τους σχεδόν στο τζάμπα προκειμένου απλώς να βγάλουν τα έξοδα τους κατά την διάρκεια του φευγιού τους. Μέχρι να φτάσουν στην Αθήνα είναι πολύ πιθανό να μην τους έχουν μείνει χρήματα ούτε για δείγμα. Και το «ταξίδι» συνεχίζεται προς τα βόρεια υπό εξίσου άγνωστες συνθήκες.

Αντί Επιλόγου

Η προσπάθεια μερικής απόδοσης της κατάστασης που επικρατεί στην Μυτιλήνη δεν γίνεται για τους «δικούς μας» συναισθηματικούς λόγους. Παρότι είναι απολύτως κατανοητοί, βρισκόμαστε στο σημείο όπου δεν μας δίνεται άλλο περιθώριο ώστε να μας καθηλώνουν οι εικόνες που βλέπουμε καθημερινά στις ειδήσεις. Έχουμε μπει στον χειμώνα και παρότι οι ροές είναι αρκετά λιγότερες σε σχέση με το καλοκαίρι, τα «περιστατικά» έχουν αυξηθεί κατακόρυφα.

Η κλιμάκωση των κινητοποιήσεων και της αλληλεγγύης στους πρόσφυγες στα νησιά του Αιγαίου, στην Αθήνα και στην Β. Ελλάδα είναι ο μοναδικός τρόπος έτσι ώστε να ανατραπεί η μέχρι στιγμής εκρηκτική κατάσταση.

Όσο διαφορετικοί και αν νομίζουμε πως είμαστε από αυτούς τους ανθρώπους, η πραγματικότητα μας δείχνει πως οι διαφορές είναι ελάχιστες. Για την ακρίβεια ήμασταν οι πρόσφυγες, ήμασταν και είμαστε οι μετανάστες.